

Oversigt

over

Dansk geologisk Forenings Møder og Ekskursioner fra Juli 1918 til April 1919¹⁾.

12.—15. Juli 1918. Ekskursion til Bovbjerg-, Harbøre-, Lemvig-, Skive- og Viborg-Eggen.

Ekskursionsdeltagerne samledes i Vemb Gæstgivergaard Fredag Morgen den 12. Juli og spaserede derfra til Skærum Mølle Teglværks Lergrav, hvor man saa øvre miocæn Astarteler og samlede Molluskskaller og Hvalknogler. Efter Frokost tog man med Toget til Ramme Station, hvorfra man under Ledelse af Hr. V. MILTHERS spaserede til Bovbjerg. I Nærheden af Ramme Station saas Grænsen mellem den Hedeslette, der var passeret med Toget, og det bakkede Landskab Nord derfor. Lidt Sydøst for Bovbjerg saas en Smeltevandsdal med tværløbende Israndslinje. I Bovbjerg saas de derfra kendte Lejringsforhold (se E. NØRREGAARD: Bovbjerg-Profilen. Meddel. Dansk geol. Forening. Bd. 4. 1912). Højvande forhindrede Spaseretur helt til Klintens Nordende.

Efter Middagen paa Bovbjerg Badehotel spaserede man gennem det bakkede Grundmorænelandskab til Bonnet Station, hvorfra med Tog 9⁵⁰ til Lemvig, hvor man overnattede.

13. Juli. Med Tog Kl. 9 til Thyborøn. Under Ledelse af Hr. V. HINTZE besaa man Kanalen og Kystsikringsanlægene. Med Tog 12⁵² retourneredes til Lemvig, hvor der spistes Middag. Kl. 3³⁰ kørtes

¹⁾ I sidste Oversigt var ved en Fejltagelse udeladt følgende:

21. April 1918. Ekskursion til Djævleøen og Frederiksholms Teglværk.

Deltagerne samledes paa Halmtorvet, hvorfra man gik til den saakaldte »Djævleø« i Københavns Sydhavn. Her var ved Udgravningerne til et nyt Havnebassin blottet lange Profiler i Craniakalk, hvis Overflade var smukt isskuret og dækket af en c. 6 m. mægtig Moræne med Klumper af lagdelt Sand og mere eller mindre tydelige Blok-rækker, alt overlejret af et tyndt Lag Saltvandsalluvium. I Bunkerne af den opbrudte Kalk samledes Forsteninger saavel i den nedre, mere fin-kornede, som i den øvre, konglomeratagtige Craniakalk. — Herfra gik man til Frederiksholms Kalkbrud, hvor man saa haardere og blødere Bænke af Bryozokalk vekslende med Flint og indeholdende de to, allerede af RØRDAM (D. G. U. II. R. Nr. 6) omtalte Lerlag.

Mødet den 29. April 1918.

Hr. J. T. Lundbye holdt Foredrag om Terræn og Samfærdselsveje.

med Vogne over Rom, Fabjerg, N. Nissum og Humlum til Struer, hvor man overnattede. Ved Rom og Fabjerg saas Israndslinjen, som mod Nord begrænser Hedesletten Kronhede (se USSING: Om Jyllands Hedesletter. Vidsk. Selsk. Oversigt. 1903). Fra Fabjerg til Nørre Nissum kørtes tværs gennem Grundmorænelandskabet, der mod Syd er en temmelig jævn Flade (»moræneferniseret« Hedeslette), men mod Nord, ved N. Nissum Kirke, former sig som et anseligt, langstrakt Højdedrag, opbygget paa lignende Maade som Bovbjerg. Mellem N. Nissum og Humlum saas i Klinterne ud mod Limfjorden Profiler med stenfrit Ler og Sand overlejret af Moræneler.

14. Juli. Med Tog Kl. 557 til Hvidemose Station. Herfra spaserede man til Flyndersø; den ejendommelige Hedeslette med de talrige større og mindre »Jordfaldshuller« besaas (se USSING: anf. Sted). Fra Hvidemose Kl. 925 med Tog til Skive. Efter Frokost besøgte Teglværksgraven umiddelbart Syd for Byen, hvor der samledes enkelte Forsteninger i det mellemoligocæne Ler (se J. P. J. RAVN: Molluskfaunaen i Jyllands Tertiærasflejringer. Vidsk. Selsk. Skrifter. 7. Række. 1907). Fra Skrænten ovenfor Teglværket besaas Udsigten over Skive Aa Dal og de tilstødende senglaciale Flodsletter. Efter et Besøg i Skive gamle Kirke (Kalkmalerier) fortsattes Turen med Tog Kl. 240 til Stoholm, hvorfra man spaserede til Mønsted Kalkbrud, anlagt i hældende Lag af Blegekridt. De underjordiske Brud besaas; ligeledes besaas de kvartære Lag over Kalken, der her er foldede og indeholder Lag med meget tertiært Materiale. Stedet overskæres af en Israndslinje, der strækker sig fra Skjelhøje over Finderup og Mønsted Kalkbrud (se USSING: Om Floddale og Randmoræner i Jylland. Vidsk. Selsk. Oversigter 1907).

Efter at en Del af Deltagerne havde besøgt de gamle Kalkbrud ved Davbjerg og Davbjerg Dos, spaserede man til Sparckjær Station, hvorfra med Tog Kl. 816 til Viborg, hvor man overnattede.

15. Juli. Med Tog Kl. 727 til Ravnstrup, hvorfra man gik tværs over Falborg Dalens Flodslette (se USSING: sidstanførte Sted), gennem Endemorænelandskabet ved Finderup, op til den højere liggende Karup Hedeslette Syd derfor. Den yngre Erosionsdal i Hedesletten ved Falledsgaarde, med de dertil knyttede Terrasser, besaas og fulgtes til Skjelhøje, hvor man spiste Frokost. Herfra spaserede man gennem det bagved og lavere end Karup Sletten liggende, ved subglacial Erosion gennemfurede Morænelandskab (Dollerup Banker) til Hald Sø og Bækkelund, hvor man spiste Middag. Herfra med Tog Kl. 722 til Viborg, hvor Ekskursionen opløstes.

Mødet den 14. Oktober 1918.

Hr. Professor, Dr. med. **Holger Mygind** holdt Foredrag om Vesuvs Udbrud 79 e. Chr. og ledsagede det med Lysbilleder.

Mødet den 16. December 1918.

Hr. **Victor Madsen** holdt et af Lysbilleder illustreret Foredrag om Tertiæret ved Mariager Fjord (se D. G. U. IV. R. Bd. 1. Nr. 9).

Mødet den 31. Januar 1919.

Hr. **V. Nordmann** refererede **OSCAR MONTELIUS**: De mandelformige flintverktøgens alder (Antikvarisk tidskrift. Del 20. Stockholm 1918) og ledsagede sit Referat med Lysbilleder efter en Del af det nævnte Arbejdes Figurer.

Han knyttede dertil bl. a. følgende Bemærkninger: Da Tal. ikke var Arkæolog af Fag, skulde han afholde sig fra en nøjere Vurdering af det nævnte Arbejdes arkæologiske Side, men han maatte dog sige, at efter hans Skøn var der meget, der talte for, at **MONTELIUS** havde Ret i sin Opfattelse af, at disse mandelformede, groft tildannede, kun langs Kanterne finere tilhugne Redskaber, som er fundne ret hyppigt i Danmark og Skaane, men bliver sjældnere op langs den svenske og norske Vestkyst til Romsdals Amt, er virkelige, fuldt færdige Arbejder og ikke — saaledes som det bl. a. fremhæves af danske Arkæologer — kun raat tildannede Forarbejder til Redskaber af Yngre Stenalders Typer. Navnlig forekom det af **MONTELIUS** fremhævede Stykke fra Rørvik i Nærheden af Aalesund Tal. overbevisende. Det nævnte mandelformede Stykke har nemlig i Nærheden af Randen et naturligt Hul gennem Flintmassen, og der havde ikke været nogen Mening i at tilhugge det udenfor Hullet siddende Stykke af »Æggen« saa fuldkomment, som Tilfældet er, hvis det havde været Hensigten yderligere at tilhugge Redskabet og derved gøre det smallere.

Derimod kunde Tal. absolut ikke være enig med **MONTELIUS**, naar han vil henføre disse Redskaber til den næstsidste palæolithiske Kulturperiode, Solutré-Perioden, om hvilken **MONTELIUS** mener, at den efter »geologernas och fornforskernas gemensamma forskningar« tilhører den »senkvartära tiden« (o: Tiden efter sidste Istid). Dette er nu for det første ganske urigtigt, eftersom Solutré-Perioden indtager vidt forskellige Pladser i de forskellige Forskeres Skemaer og Systemer. Saaledes henføres Solutré-Perioden af **HOERNES** (1903) til 2den Interglacialtid (Mindel—Riss Int.), af **RUTOT** (1908), **PENCK** (1908) og **WIEGERS** (1912) til sidste (4de) Istid, Würm-Tiden, og af **BOULE** (1908), **R. R. SCHMIDT** (1912) og **H.**